Mottagare
Tekniska nämnden

RF Uppdrag. Förslag på åtgärder för att minska barnfattigdomen på Gotland

Förslag till beslut
Tekniska nämnden beslutar att godkänna förvaltningens redovisning av identifierade utvecklingsbehov för att minska konsekvenserna av barnfattigdom inom nämndens ansvarsområden.

Sammanfattning
Regionfullmäktige antog 2026 rapporten Barnfattigdom på Gotland och gav samtliga nämnder i uppdrag att identifiera utvecklingsbehov för att minska konsekvenserna av barnfattigdom. Kartläggningen visar att 11,4 procent av barnen på Gotland levde i barnfattigdom 2023.

Ekonomisk utsatthet kan påverka barns hälsa, delaktighet, skolgång och möjligheter till fritidsaktiviteter. Förvaltningen har därför inventerat utvecklingsbehov inom tekniska nämndens ansvarsområde.

Behoven omfattar ekonomisk och geografisk tillgänglighet till kollektivtrafik samt trygga gång- och cykelvägar. Även tillgången till kostnadsfria aktivitets- och mötesplatser behöver utvecklas.

Barnperspektivet kan stärkas vid fastighetsbeslut och underhåll samt genom ökat samnyttjande av lokaler och utemiljöer.

Social hållbarhet och socioekonomiska förutsättningar behöver tydligare beaktas i samhällsplaneringen.

Barns delaktighet i planeringen behöver också stärkas, och flera utvecklingsbehov förutsätter samverkan mellan olika verksamheter.

Ärendebeskrivning
Regionfullmäktige gav 2024 regionstyrelsen i uppdrag att kartlägga situationen för barn på Gotland och ta fram förslag på åtgärder för att minska barnfattigdomen. Uppdraget resulterade i rapporten Barnfattigdom på Gotland – kartläggning och åtgärdsförslag, som bygger på underlag från Region Gotlands verksamheter och det gotländska civilsamhället.

Barnfattigdom har sin grund i familjers ekonomiska förutsättningar och är bland annat kopplad till vårdnadshavarnas möjlighet till egenförsörjning.

Ekonomisk utsatthet kan påverka barns möjligheter till social delaktighet, fritidsaktiviteter, skolresultat och hälsa. Kartläggningen visar att 1 263 barn på Gotland, motsvarande 11,4 procent, levde i barnfattigdom 2023. Samma år levde 17 procent av Gotlands invånare i åldern 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll.

Regionfullmäktige antog rapporten den 16 februari 2026 och gav samtidigt samtliga nämnder i uppdrag att under 2026 identifiera utvecklingsbehov inom sina ansvarsområden i syfte att minska konsekvenserna av barnfattigdom. Rapporten pekar bland annat på behov av långsiktigt och strukturerat arbete, barnkonsekvensanalyser, kunskapshöjande insatser samt åtgärder som stärker föräldrars möjlighet till egenförsörjning.

Förvaltningen har utifrån uppdraget genomfört en inventering av utvecklingsbehov inom sina verksamheter. I detta ärende redovisas de behov som berör tekniska nämndens ansvarsområde. Vissa av utvecklingsbehoven berör även miljö- och byggnämndens ansvarsområde.

Bedömning

Förvaltningen har utifrån regionfullmäktiges uppdrag identifierat ett antal utvecklingsbehov inom tekniska nämndens ansvarsområde. Flera behov berör flera verksamheter och förutsätter samverkan såväl inom förvaltningen som med andra förvaltningar.

Ekonomisk tillgänglighet och rörlighet i kollektivtrafiken

Det finns behov av att minska ekonomiska hinder för barns och ungas resande och därmed förbättra möjligheterna att ta sig till skola, fritidsaktiviteter, kultur och sociala sammanhang. Exempel på utveckling är att se över biljettstruktur och prissättning för barn och unga, utveckla befintliga lösningar såsom Bussiga kortet eller pröva modeller för resekostnader kopplade till fritidsaktiviteter. Befintliga ungdomspriser och erbjudanden kan analyseras utifrån hur väl de når ekonomiskt utsatta barnfamiljer.

Kollektivtrafik utifrån socioekonomiska behov

Det finns behov av att tydligare beakta socioekonomiska förutsättningar vid utveckling av linjenät och turtäthet. Exempelvis kan tillgängligheten från socioekonomiskt utsatta områden till bibliotek, idrottsanläggningar, parker och andra kostnadsfria eller ekonomiskt tillgängliga aktiviteter analyseras. Linjenätet utvecklas redan utifrån bland annat resandestatistik, men ett socialt utjämningsperspektiv kan komplettera befintliga planeringsunderlag.

Trygga gång- och cykelvägar utifrån socioekonomiska behov

Det finns behov av att väga in socioekonomiska förutsättningar vid prioritering och utveckling av gång- och cykelinfrastruktur. Exempelvis kan områden med större ekonomisk utsatthet vägas in tillsammans med tekniskt skick, trafikvolym och andra prioriteringsgrunder. Säkra vägar till hållplatser, skolor och fritidsaktiviteter kan öka barns möjligheter att förflytta sig självständigt och

minska familjers bilberoende. Cykelplanering och arbete med säkra skolvägar utgör en grund för fortsatt utveckling.

Tillgång till kostnadsfria aktivitets- och mötesplatser
Det finns behov av att utveckla tillgången till attraktiva och kostnadsfria miljöer för barn och unga, särskilt i områden med större ekonomisk utsatthet. Exempel är lekplatser, aktivitetsytor, utegym och andra mötesplatser som kan användas utan avgifter eller särskild utrustning. Befintligt arbete med lekplatser kan utvecklas med ett tydligare socioekonomiskt perspektiv och ett ökat fokus på äldre barn och ungdomar.

Barnperspektiv vid fastighetsbeslut och underhåll
Det finns behov av att tydligare beakta barns förutsättningar vid större fastighetsbeslut samt vid prioritering av underhåll. Exempelvis kan barnperspektivet synliggöras vid investeringar, ombyggnationer, förändrad användning eller avveckling av lokaler som används av barn och unga. Vid underhåll kan exempelvis belysning, entréer, toaletter, tillgänglighet och utemiljöer beaktas. Barnkonsekvensanalyser eller motsvarande stöd kan utvecklas inom befintliga beslutsprocesser.

Ökat samnyttjande av lokaler och utemiljöer
Det finns behov av att undersöka om regionens befintliga lokaler och utemiljöer kan nyttjas mer effektivt för barn och unga. Exempelvis kan möjligheterna att tillgängliggöra redan finansierade lokaler för kostnadsfria aktiviteter utanför ordinarie användning undersökas. Fastighetsverksamhetens roll är främst att identifiera fastighetsmässiga möjligheter och hinder, medan ansvar för verksamhet och aktiviteter ligger hos berörd verksamhetsförvaltning.

Social hållbarhet och geografisk fördelning i samhällsplaneringen
Det finns behov av att stärka det sociala hållbarhetsperspektivet vid planering av bostäder, service, offentliga miljöer och infrastruktur. Exempel är blandade boendeformer, tidigare involvering av samhällsplanering vid markanvisningar och god tillgång till trygga gång- och cykelvägar. Socioekonomiska förutsättningar kan även synliggöras genom geografiskt informationssystem-analyser för att ge bättre underlag för geografiska prioriteringar. Behovet berör både tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden och kräver samverkan mellan flera verksamheter.

Ökad delaktighet för barn i samhällsplaneringen
Barn behöver i högre utsträckning ges möjlighet att komma till tals i planering som påverkar deras livsmiljö. Exempelvis kan uppsökande dialoger genomföras vid större planer, program och projekt, med särskilt fokus på att nå barn i socioekonomiskt utsatta områden. Detta kan ge bättre kunskap om barns behov och upplevelser och bidra till att barnperspektivet får genomslag i planering och investeringar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-11-02
Regionfullmäktiges beslut, RF § 10, daterad 16 februari 2026
Rapport – barnfattigdom på Gotland daterad 31 oktober 2025

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth
Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Carolina Sinander
Avdelningschef Förvaltningsstöd

Skickas till

Regionstyrelsen